

Bevarandeplan Natura 2000

(Enligt 17 § förordningen om områdesskydd 1998:1252)

Måns-Olasberget, Torsby kommun, Värmlands län

Områdeskod och namn:	SE0610188 Måns-Olasberget
Mittpunktskoordinat:	1325648 - 6669727
Totalareal:	73 ha
Fastställd av Länsstyrelsen:	2006-03-15
Områdestyp:	Området är utpekad enligt Habitatdirektivet.
Fastigheter:	Torsby kommun: Bredsjö 1:39
Ägandeförhållanden:	Privat

Beskrivning av området

Natura 2000-området Måns-Olasberget utgörs av en långsträckt och markerad bergrygg i nord-sydlig riktning. På östra sidan av bergryggen sluttar berget brant ned mot Tiholatjärn och Granån. På västra sidan är sluttningen ned mot Stormyrbäcken något flackare. Merparten av området har en cirka 100-årig frodig granskog med variation av lågört- och högörttyp. Speciellt på den branta östra sidan finns mer markant påverkan av hyperit med förekomst av t ex brudborste, kärrfibbla, liljekonvalj, blåsippa och kransrams. I norra delen finns en mycket sydlig förekomst av torta.

Skogen utgörs till ungefär 90 % av gran, som på den östra sidan ställvis är mycket grov. Varierande inslag finns av framför allt gamla sälgar, aspar och rönnar, vilka många har en rik epifytflora med t ex skrovellav, lunglav, korallblylav och västlig njurlav. De talrika lövträden är alla gamla eller döende vilket tyder på att här tidigare var en mer öppen miljö med gles-luckig skog. Med tanke på det närliggande torpet har sannolikt hela området påverkats av t ex bete, svedjebruk och betesbränning. Dagens skog har förhållandevis gott om grova granlågor samt enstaka högstubbar av löv. På några granlågor hittas ullticka, och på asplågor veckticka. Den begynnande naturskogskaraktären märks mest i partier som har en mer olikåldrig skog, samt på de magrare högsta partierna med luckig skog och senvuxna träd. Här finns violettgrå tagellav på flera granar.

På västra sidan bergryggen finns mer öppna partier i form av kalhyggen och ungsskogar. Även här finns en tydlig påverkan av kalkförande berggrund på fältskiktet med förekomst av bl a

skogsvicker, häckvicker och vårärt. Här syns även spår från ett gammalt torp och dess inägor bland annat i form av en öppen yta med ängsvegetation.

Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet

Habitatkod	Habitatnamn	Areal (ha)
9050	Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ	40

Bevarandesyfte och bevarandemål

Syftet med Natura 2000-området Måns-Olasberget är att bidra till att upprätthålla så kallad gynnsam bevarandestatus för naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* på biogeografisk nivå. För att uppnå gynnsam bevarandestatus krävs att specifika bevarandemål uppfylls. I nedanstående tabell framgår bevarandemål för naturtypen i detta Natura 2000-område.

Art/naturtyp	Bevarandemål*
Örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ (9050)	<p><i>Areal</i> Naturtypens utbredning bibehålls i minst 40 ha omfattning.</p> <p><i>Strukturer och funktioner</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Mängden död ved/levande ved ska vara minst 1/5. - Lövträdsandelen ska vara minst 10 % av grundytan. - Icke inhemska trädslag ska saknas. - Ostörd hydrologi. <p><i>Typiska arter</i></p>

*/ Bevarandemål och naturtypernas areal fastställs efter basinventeringen

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

För att naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus på lång sikt bör nedanstående förutsättningar uppfyllas.

- Skoglig kontinuitet (naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning hos de olika trädslagen).
- Naturvärden utvecklas huvudsakligen genom intern dynamik, vilket omfattar störningar, t ex stormfällningar, insektsangrepp och översvämningar.
- Olika typer av substrat:
  - Död ved; grenar, torrakor, lågor mm i olika nedbrytningsstadier
  - Gamla och grova träd med dithörande barkstruktur
  - Lövträd av t ex asp, sälg och rönn
  - Hålträd

Substraten utgör viktiga livsmiljöer för kryptogamer och insekter. Vissa av substraten är även viktiga som boplatser för fåglar.
- Näringsrika basiska jordar och/eller rörligt kalkhaltigt markvatten är en förutsättning för de örtrika granskogarna.
- Påtaglig minskning av naturtypernas typiska arter och deras populationer får inte ske.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

Natura 2000-området är skyddat genom naturreservatet Måns-Olasberget och dess föreskrifter. Reservatet bildades 2004 i syfte att skydda områdets örtrika granskog med förekomst av naturskogskvaliteter och rödlistade arter. Ett av reservatets främsta syften är att uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus för naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ*. Reservatsföreskrifterna förhindrar att produktionsskogsbruk bedrivs inom området, vilket vanligtvis är det största hotet mot naturtypen. Inga direkta hotfaktorer bedöms föreligga mot Natura 2000-området i dagsläget. Betestrycket från klövvilt kan möjligtvis utgöra ett hot mot lövträdsforyngring. På sikt kan även ökat kvävenedfall och sur nederbörd påverka förekomsten av föroreningskänsliga arter negativt. Mest känsliga är sannolikt kryptogamerna.

Bevarandeåtgärder med tidplan

Följande bestämmelser bidrar på olika sätt till att naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* uppnår och bibehåller gynnsam bevarandestatus i Natura 2000-området Måns-Olasberget.

Gällande regelverk 2006

- Tillståndsplikt gäller enligt 7 kap 28 a § miljöbalken för åtgärder eller verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom ett Natura 2000-område. *Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman/är nödvändiga för skötsel och förvaltning av området.*
- Samrådspplikt för skogsbruksåtgärder gäller enligt 12 kap 6 § miljöbalken.
- Måns-Olasberget är skyddat som naturreservat.

Natura 2000-området skyddas av naturreservatet Måns-Olasberget och dess föreskrifter. Skogen kommer i huvudsak att få utvecklas fritt. Eventuellt kommer ringbarkning och/eller avverkning av tall och gran ske för att gynna lövträdsinslaget. Ytterligare bevarandeåtgärder ses i dagsläget inte som nödvändiga.

Bevarandestatus idag

Nationellt

Naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* är ojämnt fördelad över landet och utgörs i södra Sverige sällan av stora arealer. Naturtypen är vanligast i de kalkrika delarna av den boreala regionen, där Jämtlands län står för den absolut största arealen, speciellt av högörstypen. Naturtypen kan då utgöra smala stråk i en mosaik tillsammans med t.ex. västlig taiga. Västerbottens-, Uppsala- och Stockholms län är andra delar av landet som hyser större mängd av denna skogstyp, och även i Örebro- och Södermanlands län förekommer den till viss del. Totalt finns ca 140 000 ha i landet, varav ca en tredjedel i Jämtland. Naturtypen är starkt hotad av skogsbruk, eftersom den ofta hyser stora ekonomiska värden.

De naturvärden som är relaterade till naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* består ofta av ett artrikt fåltsskikt med kärlväxter och marksvampar. Rika orkidélokaler (t.ex. guckusko och norna) förekommer främst i Jämtland. Områden med

gammal skog och lång trädkontinuitet är ovanligt, men i de fall de förekommer har de även mycket höga naturvärden kopplade till grova träd, mycket död ved och stor artrikedom av främst svampar, lavar och insekter. I södra Sverige finns områden med lägre trädkontinuitet av gran, och där lövinslaget är större med bl.a. hassel. Detta beror på en kombination av jordmån, klimat och att skogarna ofta ligger på gammal inägomark som växt igen eller planterats.

Måns-Olasberget:

De grandominerade skogsbestånden på Måns-Olasberget utgör representativa exempel på naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ*. Majoriteten av skogen har en ålder på cirka 100 år. Vissa partier hyser dock träd med en ålder på närmare 200-250 år. Skogen är fläckvis luckig men mestadels relativt slutet. Inslaget av lövträd utgörs av asp, sälg, björk och rönn och bedöms vara 5-10 % av grundytan. Död ved finns framför allt i form av grövre granlågor och döda lövträd. I den branta östslutningen finns rik, kalkpåverkad flora. Vidare finns gott om mindre lodytor samt gamla och döende sälgar.

I området förekommer typiska arter som kärrfibbla, blåsippra, torta, vårärt, ormbär, trolldruva och violettgrå tagellav. Flera av arterna som påträffats i området är signalarter. Exempel på arter är lunglav, skorovellav, skinnlav, stuplav, bårdlav, korallblylav, vedticka, veckticka, mörk husmossa och bågpraktmossa. Lunglav förekommer rikligt, arten har noterats på fler än 30 aspar.

Signalarterna indikerar lång trädkontinuitet både vad det gäller äldre levande barr- och lövträd men även olika former av död ved. Signalarterna indikerar också att området har hög och jämn luftfuktighet. Floran och faunan i området indikerar kontinuitet både på bestånds- och landskapsnivå. Av de arter som nämnts ovan är tre arter rödlistade; skrovellav, violettgrå tagellav och veckticka.

Baserat på ovanstående karaktärer torde bevarandestatusen för naturtypen *örtrika, näringsrika skogar med gran av fennoskandisk typ* inom Måns-Olasbergets Natura 2000-område vara gynnsam.

Uppföljning

För att bedöma ingående naturtyps bevarandestatus krävs uppföljning av uppsatta bevarandemål. Vid uppföljning utvärderas även befintliga bevarandeåtgärder för att se om de fyller sitt syfte. Om en befintlig bevarandeåtgärd inte har avsedd effekt kommer åtgärden att justeras.

Inväntar nationellt uppföljningsprojekt, komplettering kommer att ske.

Bilaga

1. Karta över Natura 2000-området
2. Avgränsning och ingående naturtyper (klart efter basinventeringen)

Referenser

- Löfroth, M m.fl. 1997. *Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000*. Naturvårdsverkets förlag, Stockholm.
- Naturvårdsverket. *Natura 2000- Art och naturtypsvisa vägledningar*. (<http://www.naturvardsverket.se>)
- Naturvårdsverket. *Parametrar och metoder för uppföljning i Natura 2000*. Version 4: 2004-05-07.
- Värmlands Länsstyrelse, Miljöenheten. *Beslut och Skötselplan för naturreservatet Måns-Olasberget*. Beslut 2004-03-29.
- Skogsvårdsstyrelsen. 1998. *Detaljinformation Nyckelbiotop Måns-Olasberget*. (Inventerare Hans Källsmyr)